МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інформаційних технологій
обліку та фінансів

Кафедра фінансів і кредиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

КАРПЛЮК Ангеліна Олександрівна

УДК 36.763.2(477)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ АКЦІЙ В УКРАЇНІ

072 Фінанси, банківська справа та страхування

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавра

кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело
_____Ангеліна КАРПЛЮК

Керівник роботи
Віленчук Олександр Миколайович
д.е.н., професор кафедри

Житомир – 2026

Робота виконана на кафедрі фінансів і кредиту Поліського національного університету

Рецензент:
професор кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Поліського національного університету, д. е. н., професор Микитюк Валерій Мар'янович

Висновок комісії за результатами попереднього захисту:

допустити до захисту

Голова комісії _____Олександр ВІЛЕНЧУК

Висновок кафедри фінансів і кредиту за результатами попереднього захисту: *допустити до захисту.*

Протокол засідання кафедри фінансів і кредиту № __від «___» червня 2026 р.

В. о. завідувач кафедри фінансів і кредиту Інна ШУБЕНКО

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти **КАРПЛЮК Ангеліна Олександрівна** захистила кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою_____,

за університетською шкалою _____

Секретар ЕК _____ _____Тетяна ТОВСТУХА

«___» червня 2026 р.

АНОТАЦІЯ

Карплюк А. О. Тенденції та перспективи розвитку ринку акцій в Україні. *Кваліфікаційна робота на правах рукопису.*

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування. – Поліський національний університет, Житомир, 2026.

У кваліфікаційній роботі розглянуто теоретичні основи функціонування ринку акцій, його роль у фінансовій системі держави та особливості державного регулювання. Узагальнено зарубіжний досвід розвитку ринку акцій. Проаналізовано сучасний стан ринку акцій України, діяльність емітентів та інвесторів, а також вплив макроекономічних факторів на його розвиток. Визначено перспективні напрями вдосконалення ринку акцій, зокрема, підвищення інвестиційної привабливості, розвиток ринкової інфраструктури, захист прав інвесторів та гармонізацію законодавства з європейськими стандартами. Запропоновано рекомендації щодо активізації ринку акцій та залучення інвестицій у корпоративний сектор економіки.

Ключові слова: ринок акцій, емітенти, інвестори, інвестиційна привабливість, державне регулювання, ринок капіталу, фондова біржа.

ABSTRACT

Karpliuk A. O. Trends and Prospects for the Development of the Stock Market in Ukraine. Qualification thesis manuscript.

Qualification work for a bachelor`s degree in specialty 072 "Finance, Banking and Insurance". Polissia National University, 2026.

The qualification thesis examines the theoretical foundations of stock market functioning, its role in the state’s financial system, and the peculiarities of its state regulation. Foreign experience in stock market development is summarized. The current state of the Ukrainian stock market, the activities of issuers and investors, as well as the influence of macroeconomic factors on its development, are analyzed. Promising directions for improving the stock market are identified, including enhancing investment attractiveness, developing market infrastructure, protecting investors' rights, and harmonizing legislation with European standards. Recommendations are proposed to stimulate stock market activity and attract investment in the corporate sector of the economy.

Keywords: stock market, issuers, investors, investment attractiveness, state regulation, capital market, stock exchange.

ЗМІСТ

ВСТУП… 5
РОЗДІЛ 1. Теоретико-методичні засади функціонування ринку акцій… 7
Висновки до розділу 1..... 11
РОЗДІЛ 2. Стан і динаміка розвитку ринку акцій в закордонних країнах та в Україні 13
Висновки до розділу 2..... 21
РОЗДІЛ 3. Сучасні підходи до модернізації ринку акцій в Україні у повоєнний період часу.....22
Висновки до розділу 3..... 29
ВИСНОВКИ 30
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ..... 32

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасний розвиток фінансової системи України супроводжується активізацією процесів формування та функціонування фондового ринку, важливою складовою якого є ринок акцій. У контексті глобалізації та інтеграції України у світовий фінансовий простір ефективне функціонування ринку акцій виступає необхідною умовою залучення інвестицій, забезпечення економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності національної економіки. Ринок акцій в Україні перебуває на етапі трансформації та розвитку, характеризується недостатнім рівнем ліквідності, низькою інвестиційною активністю та впливом макроекономічної нестабільності. Водночас, у сучасних умовах зростає потреба у формуванні ефективного механізму функціонування фондового ринку, що сприятиме залученню внутрішніх та зовнішніх інвестицій.

Аналіз останніх досліджень. Теоретико-методичні засади організації та функціонування ринку акцій широко віддзеркалені у наукових працях: Т. В. Біловуса, С. О. Бірюка, О. П. Близнюка, О. В. Борисюка, Є. О. Вовка, О. М. Воронкова, І. М., Крупка, І. О. Лютого, Л. В. Недільської, Н. О. Куровської, Н. М. Тімошенко, Л. А. Хмелярської, С. Є. Шишкова та ін. Попри напрацювання багатьох вчених постає необхідність подальших досліджень у заданому напрямі, особливо в умовах повоєнного відновлення національної економіки.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретико-методичних підходів та обґрунтування сучасних тенденцій розвитку ринку акцій в Україні й розробка практичних рекомендацій щодо підвищення його ефективності та інвестиційної привабливості. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- розкрити фінансово-економічну сутність ринку акцій та його роль у фінансовій системі держави;
- обґрунтувати необхідність здійснення державного регулювання фондового ринку України;
- узагальнити зарубіжний досвід функціонування ринку акцій;
- здійснити аналіз сучасних тенденцій розвитку ринку акцій в Україні;
- обґрунтувати напрями підвищення інвестиційної привабливості ринку акцій в Україні;
- визначити перспективи та здійснити прогноз розвитку ринку акцій.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є процеси, пов'язані з функціонуванням та розвитком ринку акцій в Україні. **Предметом дослідження** – є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів щодо залучення інвестиційного капіталу та здійснення перерозподілу фінансових ресурсів між стейкхолдерами ринку акцій.

Інформаційною базою дослідження були законодавчі акти України, статистичні дані НКЦПФР, а також матеріали наукових публікацій та інформація з офіційних Інтернет-ресурсів.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано різноманітні наукові методи а саме для узагальнення теоретичних положень представлених в кваліфікаційній роботі: *абстрактно-логічний* – для узагальнення теоретичних положень; *аналізу і синтезу* – для дослідження структури ринку акцій; *статистико-економічний* – для оцінювання наявних тенденцій на ринку акцій; порівняльний аналіз – для вивчення зарубіжного досвіду; *графічний метод* – для відображення представлених результатів досліджень.

Практичне значення отриманих результатів полягає у відображенні авторських пропозицій, спрямованих на модернізацію ринку акцій в Україні, як необхідної складової забезпечення його ефективності та інвестиційної привабливості.

Перелік публікацій автора за темою дослідження. Основні результати кваліфікаційної робота відображені в матеріалах студентських конференцій:

1. Карплюк А. О. Тенденції та перспективи розвитку ринку акцій в Україні. *Стратегія сталого розвитку: економіка, бізнес та ефективне управління*. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції 15 квітня 2026 р. Кам'янець-Подільський.

2. Карплюк А. О. Сучасний стан та перспективи розвитку ринку акцій в Україні ІІ Міжнародна науково-практична конференція здобувачів вищої освіти «*Молодь в сучасній науці: погляд у майбутнє*» Хмельницький університет управління та права ім. Л. Юзькова 6 травня 2026 р. Хмельницький.

Структура та обсяг роботи. Обсяг основної частини кваліфікаційної роботи висвітлений на 26 сторінках. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел (43 найменувань), 3 рисунків та 10 таблиць.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ АКЦІЙ

Ринок акцій є важливою складовою фінансового ринку, що сприяє мобілізації та перерозподілу фінансових ресурсів між суб'єктами економіки. Завдяки функціонуванню даного сегмента фондового ринку здійснюється розподіл та перерозподіл фінансових ресурсів, забезпечуючи інвестиційні надходження в національну економіку. Згідно до Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» поняття акція інтерпретується, як: «Іменний цінний папір, що посвідчує майнові права власника (акціонера), що стосується акціонерного товариства, включаючи право на отримання частини прибутку акціонерного товариства у вигляді дивідендів та право на отримання частини майна акціонерного товариства у разі його ліквідації, право на управління акціонерним товариством, а також немайнові права передбачені Цивільним Кодексом України» [30].

Обіг акцій передбачає організацію процесу їх купівлі-продажу, тобто функціонування певного фінансово-економічного середовища з певними умовами, правилами та традиціями. Відтак йдеться про організацію ринкових відносин щодо захисту прав та інтересів зацікавлених осіб. У даному контексті необхідно усвідомити роль та значення ринку як певного фінансово-економічного середовища.

Економічна сутність ринку проявляється завдяки виконанню низки функцій. Передусім це інвестиційна функція, яка полягає у забезпеченні підприємств фінансовими ресурсами для розвитку, модернізації та розширення діяльності. На відміну від кредитування, акціонерне фінансування не потребує повернення коштів у визначений термін [16].

Важливою є також перерозподільна функція, що передбачає переміщення капіталу до більш результативних сфер господарювання, сприяючи його оптимальному використанню. Інформаційна функція полягає у формуванні ринкових цін на акції, які відображають очікування інвесторів щодо прибутковості компаній, їх фінансового стану та рівня ризику [12]. Завдяки цьому фондовий ринок виконує роль індикатора економічної ситуації [40].

Контрольна функція проявляється завдяки можливості акціонерів впливати на діяльність підприємства шляхом участі в управлінні та прийнятті стратегічних рішень.[6] Це підвищує прозорість і якість корпоративного управління. Стимулююча функція полягає у заохоченні підприємств до підвищення ефективності діяльності та інвестиційної привабливості, що безпосередньо впливає на ринкову вартість їх цінних паперів [5]. Роль ринку акцій у фінансовій системі держави є багатогранною. Він формує інвестиційний потенціал країни, сприяє фінансуванню реального сектору економіки та залученню іноземного капіталу. Крім того, розвиток цього сегмента розширює можливості диверсифікації фінансових інструментів і управління ризиками. На сучасному етапі ринок акцій відіграє важливу роль у інтеграції національної економіки у світову фінансову систему. Його розвиток свідчить про стабільність і конкурентоспроможність країни [30]. Отже, ринок акцій є ключовим елементом фінансової системи, що забезпечує раціональний розподіл ресурсів, підтримує економічне зростання та підвищує інвестиційну привабливість держави.

Акції є одним із ключових інструментів фондового ринку та важливим джерелом формування капіталу підприємств. Вони засвідчують право власності їх утримувача на частку у статутному капіталі акціонерного товариства і надають відповідні майнові та немайнові права [31].

Найпоширенішим є поділ на прості (звичайні) та привілейовані акції. Прості акції надають власникам право участі в управлінні товариством через голосування на загальних зборах. Дохід за ними формується у вигляді дивідендів, розмір яких залежить від фінансових результатів діяльності підприємства. Водночас такі виплати не є гарантованими та здійснюються після виконання зобов’язань перед власниками привілейованих акцій [28].

За формою існування розрізняють іменні акції та акції на пред’явника. Перші передбачають ідентифікацію власника та ведення відповідного реєстру, тоді як другі передаються без зазначення власника. У сучасних умовах акції на пред’явника майже не використовуються через підвищені вимоги до прозорості.

За формою випуску виділяють документарні та бездокументарні акції. У більшості країн, зокрема в Україні, домінує бездокументарна форма, що передбачає

електронний облік прав власності через депозитарні системи. Класифікація акцій має практичне значення як для емітентів, так і для інвесторів. Для підприємств вона визначає структуру капіталу та можливості залучення ресурсів, а для інвесторів – дозволяє обирати інструменти відповідно до рівня ризику та очікуваної дохідності.

Розкриття сутності ринку акцій потребує відображення його структури. Особливості функціонування первинного та вторинного ринку акцій відображено на рис. 1.1. Взаємодія первинного та вторинного ринків акції забезпечує ефективність фондового ринку щодо процесу залучення капіталу емітентами та обігу цінних паперів між інвесторами.

Рис. 1.1. Первинний та вторинний ринок акцій

Джерело: власні дослідження.

Розвиток ринку акцій передбачає ідентифікацію його учасників. До ключових стейкхолдерів належать емітенти, інвестори, брокери, дилери, фондові біржі, депозитарні установи та реєстратори, інвестиційні та керуючі компанії. Зазначені учасники та їхні ролі у забезпеченні функціонування ринку акцій відображено на рис. 1.2.

Рис. 1.2. Ключові учасники ринку акцій

Джерело: власні дослідження.

Взаємодія учасників ринку акцій орієнтована насамперед на відтворення ефективного функціонування фондового ринку, здійснення мобілізації, розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів, формування ринкової вартості акцій, масштабування залучення інвестиційного капіталу та задоволення фінансово-економічних інтересів інвесторів.

Висновок до розділу 1

1. Встановлено, що ринок акцій є важливою складовою фондового ринку та фінансової системи держави, забезпечуючи мобілізацію, розподіл і перерозподіл інвестиційних ресурсів між суб’єктами господарювання. Акції виступають одним із ключових фінансових інструментів, що надають інвесторам майнові та корпоративні права, а підприємствам – можливість залучення капіталу для розвитку своєї діяльності.

2. Визначено основні функції ринку акцій, серед яких інвестиційна, перерозподільна, інформаційна, контрольна та стимулююча. Досліджено класифікацію акцій, особливості функціонування первинного та вторинного ринків, а також склад і роль основних учасників ринку. Встановлено, що ефективне функціонування ринку акцій сприяє підвищенню інвестиційної активності, розвитку корпоративного сектору та економічному зростанню держави.

РОЗДІЛ 2
СТАН І ДИНАМІКА РОЗВИТКУ РИНКУ АКЦІЙ В ЗАКОРДОННИХ КРАЇНАХ ТА В УКРАЇНІ

Фондовий ринок України є важливою складовою фінансової системи держави, що забезпечує мобілізацію інвестиційних ресурсів та перерозподіл капіталу між секторами економіки. Його формування розпочалося після здобуття незалежності та відбувалося в умовах економічних трансформацій, фінансових криз і політичної нестабільності [28].

У розвитку фондового ринку України можна виокремити кілька основних етапів. На початковому етапі (1991–1994 рр.) було створено законодавчу базу та перші інститути фондового ринку. У період масової приватизації (1995–1999 рр.) відбулося формування корпоративного сектору та системи державного регулювання [27]. Етап 2000–2007 рр. характеризувався економічним зростанням, розвитком біржової інфраструктури та підвищенням інтересу інвесторів до українських активів [14]. Світова фінансова криза 2008 року спричинила різке скорочення біржової активності та виявила структурні проблеми ринку [18]. У 2014–2021 рр. розвиток ринку відбувався під впливом політичної нестабільності та реформування фінансової системи відповідно до європейських стандартів [4]. З 2022 року функціонування ринку здійснюється в умовах повномасштабної війни, що суттєво обмежило інвестиційну активність [15].

Ринок акцій є невід'ємним сегментом фондового ринку. Для візуалізації сучасного розвитку світового ринку акцій проаналізуємо певні тенденції у розрізі окремих країн світу (таблиця 2.1).

Дані представленої таблиці 2.1 свідчать про суттєві відмінності між країнами за рівнем розвитку фондового ринку. У розвинених фінансових центрах, таких як США, Японія, Швейцарія та Саудівська Аравія, обсяг ринкової капіталізації акцій є порівняно високим і може перевищувати 100% ВВП, що вказує на глибоку інтеграцію фондового ринку в економічну систему. Водночас у низці країн, зокрема в Україні, цей показник залишається надзвичайно низьким. Це свідчить про обмежену роль фондового ринку у фінансуванні економіки, низький рівень ліквідності акцій, недостатню активність інвесторів та слабку розвиненість корпоративного сегмента ринку капіталу.

Таблиця 2.1

Ринкова капіталізація акцій до ВВП у різних країнах

Країна	2023 р.	2024 р.	2025 р.* (оцінка)	Характеристика ринку акцій
США	190	216,3	225	Найбільший фондовий ринок світу, високий рівень участі населення та інституційних інвесторів
Японія	145	156,7	160	Один із провідних фондових ринків Азії
Китай	59,9	62,7	65	Значний обсяг торгів та активна державна підтримка ринку капіталу
Індія	115	125	135	Один із найдинамічніших фондових ринків світу
Швейцарія	205	210,5	215	Висока концентрація міжнародних корпорацій та фінансових установ
Саудівська Аравія	205	220	225	Активний розвиток фондового ринку в межах програми Vision 2030
Гонконг	1043,1	1118,2	1150	Один із найбільш капіталізованих фінансових центрів світу
Південна Африка	235	245,7	250	Найрозвиненіший фондовий ринок Африканського континенту
ОАЕ	180	190,9	195	Високий рівень залучення міжнародного капіталу
Україна	0,2	0,004	0,003	Низька ліквідність ринку акцій, домінування ОВДП та обмежена інвестиційна активність

Джерело: сформовано за даними [33].

Подальше дослідження буде сфокусоване на оцінці сучасного стану розвитку ринку акцій в Україні. Насамперед, доцільно проаналізувати динаміку біржових торгів акціями за 2023–2025 рр. (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Аналіз показників обсягу торгів акцій в Україні у 2023–2025 рр.

Показники	Роки			2025 р. до 2023 р, %
	2023	2024	2025	
Обсяг торгів акціями на фондовому ринку, млн грн	109,9	77,5	82,0	74,6
Темп приросту (зниження), %	-	-29,5	+5,8	-25,9
Частка акцій у загальному обсязі торгів фондового ринку, %	7,5	3,9	3,6	48,0
Обсяг торгів акціями українських емітентів на біржі ПФТС, млн грн	-	18,4	29,5	н/д
Обсяг торгів акціями іноземних емітентів на ПФТС, млн грн	-	8,8	49,1	н/д
Частка торгів акціями у структурі торгів на Українській біржі, %	-0,43	н/д	н/д	н/д

Джерело: сформовано за даними [23; 24: 25].

Дані таблиці 2.2, свідчать про поступове зростання загального обсягу біржових операцій протягом 2023 – 2025 рр. Проте це зростання забезпечувалося переважно за рахунок операцій із державними облігаціями. Частка акцій у структурі торгів за цей період різко скоротилася, що свідчить про низьку ліквідність ринку акцій та слабкий розвиток корпоративного сегмента фондового ринку [23].

Основними причинами такого стану є недостатня довіра інвесторів, обмежена кількість ліквідних емітентів, концентрація власності, слабкий розвиток інституційного інвестування та негативний вплив воєнних ризиків [17]. Крім того, значна частина українських підприємств не використовує фондовий ринок як основне джерело залучення капіталу, надаючи перевагу банківському кредитуванню або прямому фінансуванню з боку власників [12].

Аналіз структури біржових контрактів також підтверджує домінування державних боргових інструментів на фондовому ринку України (табл. 2.3).

Дані таблиці 2.2 свідчать про фактичне домінування державних цінних паперів у структурі біржових операцій. Частка акцій становить лише 0,004 %, що свідчить про вкрай низьку активність корпоративного сегмента ринку та обмежені можливості підприємств щодо залучення капіталу через фондовий ринок [23]. Це підтверджує, що сучасний фондовий ринок переважно виконує функцію фінансування державних потреб, а не механізму залучення інвестицій у корпоративний сектор економіки [15].

Таблиця 2.3

Структура біржових контрактів
на фондовому ринку України у 2023-2025 р. %

Фінансові інструменти	**2023**	**2024**	**2025**	**2025 р. до 2023 р. ,%**
ОВДП	91,2	93	93,5	102,52
Корпоративні облігації	4,3	4,1	3,9	90,70
Акції	0,2	0,004	0,003	1,50
Інвестиційні сертифікати	1,1	1,2	1,3	118,18
Інші інструменти	3,2	1,696	1,297	40,53

Джерело: сформовано за даними [25].

Отже, розвиток фондового ринку України відбувався під впливом економічних трансформацій, фінансових криз та політичних викликів. За роки

незалежності було створено основні інститути ринку капіталу та сформовано необхідну нормативно-правову базу [28]. Водночас сучасний ринок акцій характеризується низькою ліквідністю, домінуванням державних боргових інструментів і недостатньою активністю емітентів та інвесторів [17]. Подальший розвиток ринку значною мірою залежить від результатів післявоєнного відновлення економіки, реалізації структурних реформ, підвищення рівня довіри інвесторів та інтеграції України до європейського фінансового простору [25].

Емітенти та інвестори належать до основних суб'єктів фондового ринку, адже саме їхня взаємодія забезпечує функціонування механізму обігу цінних паперів, рух фінансових ресурсів і розвиток ринку капіталу загалом. Емітенти здійснюють випуск акцій та інших фінансових інструментів для залучення додаткового капіталу, тоді як інвестори вкладають кошти у цінні папери з метою отримання доходу, збереження заощаджень або диверсифікації власних активів.

Функціонування емітентів та інвесторів в Україні має низку специфічних рис, що сформувалися під впливом економічних трансформацій, політичної нестабільності та особливостей розвитку національного фінансового сектору. Попри поступове формування ринку капіталу, активність більшості його учасників залишається нижчою, ніж у країнах із розвиненою ринковою економікою [14].

Основними емітентами акцій в Україні виступають акціонерні товариства, які здійснюють емісію цінних паперів для формування або збільшення власного капіталу. Випуск акцій використовується підприємствами як інструмент залучення інвестиційних ресурсів для модернізації виробництва, фінансування інновацій, розширення господарської діяльності та зміцнення фінансової стійкості [12].

На сучасному етапі для українського ринку характерне скорочення кількості активних емітентів акцій. Така тенденція пояснюється низькою ліквідністю ринку, недостатнім рівнем інвестиційного попиту, значними витратами на проходження процедури лістингу, складністю регуляторних вимог, необхідністю розкриття великого обсягу інформації та високим рівнем воєнних ризиків. За інформацією Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, кількість зареєстрованих випусків акцій у 2024 році залишалася суттєво нижчою, ніж у

докризові періоди розвитку фондового ринку [23]. У таблиці 2.4 відображено обсяги та кількість випусків акцій протягом 2023–2025 рр.

Таблиця 2.4

Обсяги та кількість випусків акцій в Україні за 2023–2025 рр.

Період	Роки					
	2023		2024		2025	
	Обсяг випуску акцій млн грн	Кількість випусків, шт.	Обсяг випуску акцій млн грн	Кількість випусків, шт.	Обсяг випуску акцій млн грн	Кількість випусків, шт.
Січень	1255,4	1	446,98	8	1,70	1
Лютий	1514,5	1	306303,86	3	561,11	1
Березень	-	0	250,00	1	965,20	8
Квітень	59,6	3	1418,77	4	107,23	3
Травень	194,6	2	2400,65	3	1944,99	2
Червень	130,0	1	18908,00	3	1267,26	2
Липень	297,5	4	7403,15	10	1036,51	6
Серпень	89,7	3	29,56	4	91,00	2
Вересень	3370,6	5	435,27	5	86,42	3
Жовтень	124,1	3	475,73	5	9,16	2
Листопад	1538,1	3	5358,89	6	2935,09	4
Грудень	577,6	4	21126,98	8	30384,26	7
Разом	9151,7	30	364557,84	60	39389,93	41

Джерело: сформовано за даними [33].

Дані таблиці 2.4 дають підстави констатувати про значні коливання обсягів випуску акцій в Україні у 2023–2025 рр. У 2023 році обсяг емісії становив 9151,7 млн грн при 30 випусках. У 2024 році відбулося різке зростання до 364557,84 млн грн та 60 випусків, що стало найвищим показником за досліджуваний період. У 2025 році обсяг випуску акцій скоротився до 39389,93 млн грн, а кількість випусків становила 41. Загалом найбільша активність на ринку акцій спостерігалася у 2024 році, тоді як 2025 рік характеризувався зниженням емісійної активності порівняно з попереднім роком.

Певний вплив на інвестиційну активність населення також справила поява військових облігацій внутрішньої державної позики, які в умовах війни стали одним з найбільш популярних фінансових інструментів. Проте інтерес до акцій українських компаній наразі залишається обмеженим.

У таблиці нижче наведено характеристику основних груп інвесторів на фондовому ринку України (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Основні групи інвесторів на фондовому ринку України

Група інвесторів	Основні особливості діяльності
Фізичні особи	Низька активність, переважання консервативних інвестицій
Банки	Основні інвестиції спрямовуються в ОВДП
Інвестиційні фонди	Обмежений розвиток через низьку ліквідність ринку
Страхові компанії	Переважно інвестують у державні цінні папери
Іноземні інвестори	Чутливі до політичних та воєнних ризиків
Недержавні пенсійні фонди	Недостатній рівень розвитку в Україні

Джерело: сформовано за даними [3;12;16;19].

Важливе місце на українському ринку капіталу традиційно займали іноземні інвестори. У періоди відносної економічної стабільності саме іноземний капітал забезпечував значну частину інвестицій у корпоративний сектор економіки. Разом із тим український фондовий ринок залишається надзвичайно чутливим до зовнішніх і внутрішніх ризиків. Політична нестабільність, воєнні дії, валютні коливання та недосконаліть судової системи негативно впливають на рівень довіри міжнародних інвесторів [15].

Отже, аналіз діяльності емітентів та інвесторів свідчить про те, що сучасний український ринок акцій характеризується недостатньою активністю більшості учасників, низьким рівнем ліквідності та значною залежністю від макроекономічної ситуації.

Фондовий ринок належить до найбільш вразливих складових фінансової системи держави, оскільки його стан значною мірою визначається загальними тенденціями економічного розвитку, політичною ситуацією, рівнем інвестиційної привабливості країни та очікуваннями учасників ринку. Особливо чутливим до змін макроекономічного середовища є ринок акцій, адже ринкова вартість корпоративних цінних паперів безпосередньо залежить від фінансових результатів компаній, інвестиційної довіри та перспектив економічного зростання.

Для України вплив макроекономічних факторів на функціонування ринку акцій є надзвичайно суттєвим. Це пояснюється тривалими структурними проблемами економіки, нестабільністю фінансового середовища, залежністю від міжнародної фінансової підтримки та значним рівнем зовнішніх ризиків. У

сучасних умовах на український фондовий ринок впливають не лише традиційні економічні чинники, але й воєнно-політичні та геополітичні виклики.

До основних макроекономічних факторів, що визначають стан та динаміку розвитку ринку акцій України, належать: темпи зростання валового внутрішнього продукту, рівень інфляції, динаміка валютного курсу, процентні ставки, стан державних фінансів, рівень державного боргу, інвестиційний клімат, політична стабільність, рівень зайнятості населення та воєнні ризики [19].

За інформацією Світового банку, у 2022 році скорочення валового внутрішнього продукту України перевищило 29%, що стало одним із найглибших економічних спадів за всю сучасну історію держави [9;10]. Різке падіння економічної активності спричинило суттєве зниження інвестиційної активності та фактичне призупинення розвитку корпоративного сегмента фондового ринку (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Динаміка зміни ВВП України та її вплив на ринок акцій

Рік	Зміна ВВП України, %	Вплив на ринок акцій
2020	-3,8	Зниження біржової активності через COVID-19
2021	+3,4	Часткове відновлення інвестиційної активності
2022	-29,1	Різке падіння ліквідності ринку
2023	+5,3	Часткова стабілізація фінансової системи
2024	+3,0	Поступове відновлення довіри інвесторів

Джерело: сформовано за даними [9; 10].

Інформація, наведена в таблиці 2.5, підтверджує наявність прямого зв’язку між загальним станом економіки та рівнем активності на фондовому ринку. У періоди економічного піднесення інвестори більш активно вкладають кошти у корпоративні цінні папери та інші ризикові активи. Натомість під час кризових явищ ринок акцій швидко втрачає ліквідність, а інвестиційна активність суттєво знижується.

Для функціонування українського фондового ринку надзвичайно важливе значення має політична стабільність. Політичні кризи, зміни економічного курсу

держави або воєнні конфлікти безпосередньо впливають на поведінку вкладників та обсяги біржових операцій. Після 2014 року український ринок капіталу функціонує в умовах постійних геополітичних ризиків. Нижче наведено основні макроекономічні фактори, що впливають на ринок акцій України (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Основні макроекономічні фактори впливу на ринок акцій України

Макроекономічний фактор	Характер впливу на ринок акцій
Зростання ВВП	Позитивний
Економічна криза	Негативний
Висока інфляція	Негативний
Девальвація гривні	Переважно негативний
Зниження облікової ставки	Позитивний
Політична стабільність	Позитивний
Воєнні ризики	Різко негативний
Зростання іноземних інвестицій	Позитивний

Джерело: сформовано за даними [9; 10; 19].

Варто підкреслити, що ринок акцій в Україні значною мірою залежить від впливу зовнішнього економічного середовища. На його функціонування суттєво впливають світові фінансові кризи, зміни кон’юнктури міжнародних ринків, динаміка цін на сировинні ресурси, обсяги міжнародної фінансової підтримки, глобальні інвестиційні процеси та політика міжнародних фінансових інституцій. Оскільки економіка України значною мірою орієнтована на експорт сировинної продукції, зміни світових цін на метал, зернові культури та енергетичні ресурси безпосередньо позначаються на фінансових результатах українських компаній і ринковій вартості їхніх акцій.

З метою всебічного аналізу функціонування ринку акцій в Україні використано SWOT-аналіз (табл. 2.8). Ринок акцій України стикається з низкою проблем: низькою ліквідністю, домінуванням державних облігацій, недостатнім захистом інвесторів, низькою фінансовою грамотністю населення та воєнно-політичними ризиками. Водночас він має значний потенціал розвитку за умови проведення реформ, модернізації інфраструктури, підвищення прозорості та інтеграції до європейського фінансового простору.

Таблиця 2.8

SWOT-аналіз ринку акцій України

Сильні сторони (Strengths)	**Слабкі сторони (Weaknesses)**
✓ Наявність законодавчої бази та державного регулювання ринку капіталу ✓ Функціонування фондових бірж та депозитарної системи ✓ Поступова гармонізація законодавства з нормами ЄС ✓ Розвиток цифрових фінансових сервісів та онлайн-інвестування ✓ Значний потенціал корпоративного сектору економіки ✓ Наявність перспективних галузей (аграрний сектор, IT, енергетика)	✓ Низька ліквідність ринку акцій ✓ Домінування ОВДП у структурі біржових операцій ✓ Низька частка акцій у загальному обсязі торгів ✓ Недостатній захист прав міноритарних інвесторів ✓ Обмежена кількість ліквідних емітентів та інструментів ✓ Низький рівень фінансової грамотності населення
Можливості (Opportunities)	**Загрози (Threats)**
✓ Післявоєнне відновлення економіки та масштабні інвестиційні проєкти ✓ Інтеграція до фінансового простору ЄС ✓ Розвиток інституційного інвестування та накопичувальної пенсійної системи ✓ Залучення міжнародних інвесторів і фінансових організацій ✓ Приватизація державних підприємств через фондовий ринок ✓ Цифровізація біржової інфраструктури та впровадження нових фінансових інструментів	✓ Тривалі воєнні дії та високі геополітичні ризики ✓ Відтік капіталу та скорочення іноземних інвестицій ✓ Макроекономічна нестабільність та інфляційні ризики ✓ Девальваційні процеси та валютні коливання ✓ Низький рівень довіри населення до фондового ринку ✓ Конкуренція з боку більш привабливих фінансових інструментів (ОВДП, депозити)

***Джерело*:** власні дослідження.

SWOT-аналіз свідчить, що ринок акцій України має значний потенціал розвитку, зумовлений наявністю нормативно-правової бази, функціонуванням ринкової інфраструктури та перспективами інтеграції до європейського фінансового простору. Водночас його розвиток стримується низькою ліквідністю, домінуванням державних боргових інструментів, недостатнім рівнем захисту інвесторів та обмеженою кількістю ліквідних фінансових інструментів. Перспективи ринку пов'язані з післявоєнним відновленням економіки, залученням міжнародного капіталу, розвитком інституційного інвестування та цифровізацією фінансового сектору. Основними загрозами залишаються воєнні ризики,

макроекономічна нестабільність і низька довіра інвесторів до корпоративного сегмента фондового ринку [4].

Функціонування ринку акцій України відбувається під впливом широкого кола макроекономічних чинників, які визначають рівень ліквідності ринку, інвестиційну активність та поведінку його учасників. Найбільший вплив на фондовий ринок мають темпи економічного зростання, інфляційні процеси, валютні коливання, монетарна політика держави, а також воєнно-політична ситуація в країні.

Висновки до розділу 2

Проведений аналіз сучасного стану ринку акцій України показав, що його розвиток відбувається в умовах значних економічних, фінансових та воєнно-політичних викликів. Дослідження динаміки біржових торгів у 2023–2025 рр. засвідчило скорочення обсягів операцій з акціями та зменшення їх частки у загальному обсязі біржових контрактів. Водночас структура фондового ринку характеризується домінуванням облігацій внутрішньої державної позики, частка яких перевищує 93 %, тоді як питома вага акцій не перевищує 0,003 %. Це свідчить про переважну орієнтацію ринку на фінансування державних потреб і недостатнє використання механізмів фондового ринку для залучення інвестицій у корпоративний сектор економіки.

Встановлено, що на функціонування ринку акцій суттєво впливають макроекономічні фактори, зокрема темпи зростання ВВП, рівень інфляції, валютний курс, монетарна політика держави, інвестиційний клімат та політична стабільність.

Результати SWOT-аналізу підтвердили, що поряд із суттєвими проблемами український ринок акцій має значний потенціал розвитку. Основними перспективами є післявоєнне відновлення економіки, інтеграція до європейського фінансового простору, розвиток інституційного інвестування, цифровізація фінансового сектору та залучення міжнародного капіталу. Реалізація цих можливостей сприятиме підвищенню ефективності фондового ринку та посиленню його ролі у фінансуванні економічного розвитку України.

РОЗДІЛ 3
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО МОДЕРНІЗАЦІЇ РИНКУ АКЦІЙ В УКРАЇНІ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД ЧАСУ

Ринок акцій відіграє важливу роль у функціонуванні фінансової системи держави, оскільки через механізми обігу корпоративних цінних паперів забезпечується залучення інвестиційних ресурсів, перерозподіл капіталу між секторами економіки та фінансування підприємницької діяльності. У країнах із розвиненою ринковою економікою фондовий ринок є одним із ключових джерел фінансування бізнесу та важливим інструментом накопичення інвестиційного капіталу. В Україні ж ринок акцій поки що не виконує в повному обсязі свої базові економічні функції та залишається одним із найменш розвинених сегментів фінансового ринку [14].

Незважаючи на наявність нормативно-правової бази, функціонування фондових бірж, депозитарної системи та державного регулювання, український ринок акцій характеризується недостатнім рівнем ліквідності, низькою активністю інвесторів і обмеженим переліком якісних фінансових інструментів. Негативний вплив на його розвиток мають макроекономічна нестабільність, воєнні ризики, недосконаліть ринкової інфраструктури та недостатній рівень довіри до фінансової системи загалом. За оцінками OECD, публічний ринок акцій України залишається слабко розвиненим, а частка торгівлі акціями становить менш ніж 1% від загального обсягу біржових операцій [4].

В Україні значна частина акцій фактично не перебуває у вільному обігу. Контроль над багатьма підприємствами зосереджений у руках великих фінансово-промислових груп або держави, що суттєво обмежує обсяги біржових операцій. У результаті кількість активних угод із акціями залишається незначною, біржові котирування не завжди відображають реальну ринкову вартість компаній, інвестори стикаються з труднощами під час купівлі чи продажу цінних паперів, а привабливість ринку для міжнародного капіталу знижується.

За інформацією OECD, станом на 2025 рік у біржовому лістингу України перебувало лише 23 цінні папери, тоді як рівень біржової активності на ринку акцій

залишався вкрай низьким. Така ситуація пояснюється не лише недостатнім розвитком ринку капіталу, а й загальною недовірою до фінансової системи [4].

Серйозною проблемою українського фондового ринку також є домінування облігацій внутрішньої державної позики у структурі біржових операцій. У сучасних умовах фондовий ринок України значною мірою виконує функцію фінансування державного бюджету, а не забезпечення інвестиційних ресурсів для корпоративного сектору економіки. За даними НКЦПФР, основна частина операцій на організованому ринку припадає саме на державні боргові інструменти. Така структура ринку створює низку негативних наслідків: підприємства мають обмежені можливості залучення капіталу шляхом емісії акцій; корпоративний сектор втрачає інвестиційну привабливість; послаблюється конкурентне середовище на фінансовому ринку; уповільнюється розвиток біржової інфраструктури [23; 27].

Додатково ситуацію ускладнює високий рівень дохідності ОВДП, через що державні облігації стають більш привабливими для банківських установ та інституційних інвесторів порівняно з корпоративними акціями.

Одним із факторів, що стримує розвиток інвестиційної активності в Україні, залишається недостатній рівень захисту прав інвесторів. Для стабільного функціонування фондового ринку важливе значення мають прозорість діяльності компаній, доступність фінансової інформації, захист прав міноритарних акціонерів, ефективність судової системи та наявність гарантій виконання зобов’язань [6].

На практиці українські інвестори нерідко стикаються з проблемами корпоративного управління, недостатньою прозорістю діяльності емітентів та ризиками порушення їхніх прав. Особливо актуальною залишається проблема захисту міноритарних акціонерів. У багатьох випадках власники контрольних пакетів акцій ухвалюють рішення переважно у власних інтересах, не враховуючи позицію дрібних інвесторів. Пріоритети розвитку ринку акцій у повоєнній Україні представлені на рис. 3.1.

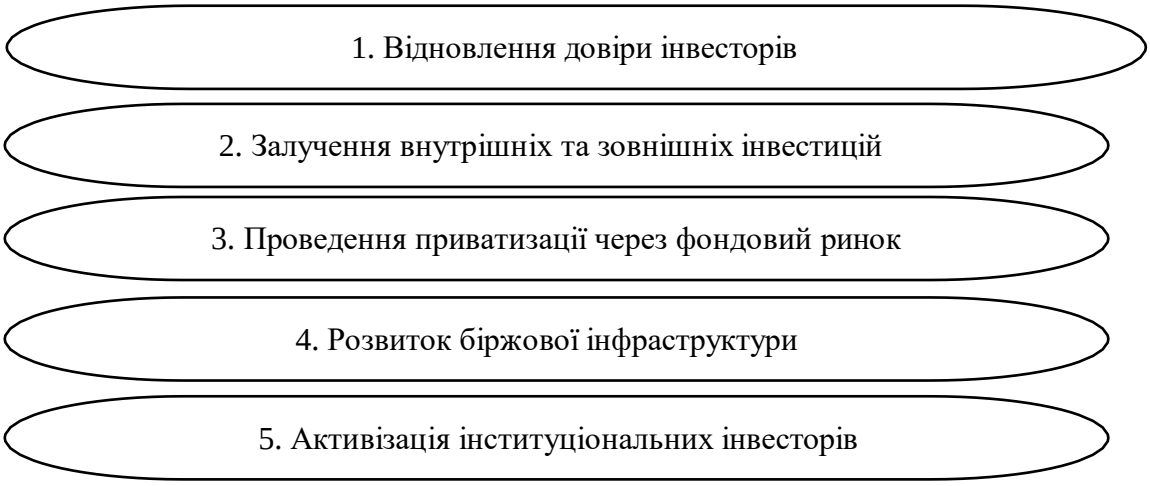

Рис. 3.1. Пріоритети розвитку ринку акцій у повоєнній Україні

Джерело: власні дослідження.

Однією з ключових умов повоєнного функціонування ринку акцій в Україні є безумовне підвищення довіри потенційних інвесторів до національних активів. У даному контексті варто наголосити передусім на необхідності забезпечення поступової макроекомічної стабілізації, посилення на законодавчому рівні прав інвесторів та акціонерів, активізація корпоративного управління на засадах соціальної відповідальності, посилення прозорості діяльності емітентів, мінімізація корупційних ризиків тощо [15].

Вагомим драйвером повоєнного відновлення України слід визнати створення сприятливого інвестиційного клімату, запровадження податкових стимулів для потенційних інвесторів, створення вільних економічних зон на 5–10 років. Постає необхідність спрощення доступу іноземних інвесторів до українського фондового ринку, а також створення ефективного механізму страхування, перестрахування військових, економічних, інвестиційних, фінансових ризиків. Подальші заходи з роздержавлення державного майна мають змінюватись через фондовий ринок, забезпечуючи розширення кола ліквідних фінансових інструментів [4].

Для подальшого розвитку ринку акцій в Україні постає необхідність розвитку біржової інфраструктури. Це багатогранне питання передбачає реалізацію певних заходів, спрямованих на цифровізацію процесів укладання та виконання угод щодо купівлі-продажу цінних паперів; розвиток депозитарно-клірингової системи розрахунків, інтеграцію у міжнародні фінансові ринки тощо [11; 23].

Серед ключових пріоритетів функціонування ринкового середовища з вільного обігу цінних паперів слід визнати активізацію інституціональних інвесторів Насамперед варто зазначити, що до інституціональних інвесторів відносяться: банки, інвестиційні фонди, компанії з управління активами, страхові компанії суверенні інвестиційні фонди Системна взаємодія зазначених фінансових інституцій орієнтована: на постійне залучення капіталу емітентами, інвестування коштів у прибуткові активи, організацію та супровід угод підвищення прозорості та інформаційної ефективності ринку тощо[11; 23]

Одним з ключових напрямів подальшого функціонування ринку акцій в країні є підвищення його інвестиційної привабливості (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Основні напрями підвищення інвестиційної привабливості ринку акцій України

Напрям	Результат
Посилення захисту прав інвесторів	Зростання довіри до фондового ринку
Розвиток біржової інфраструктури	Підвищення ліквідності ринку
Цифровізація фінансових послуг	Залучення нових інвесторів
Розвиток інституційних інвесторів	Формування довгострокового капіталу
Гармонізація законодавства з нормами ЄС	Інтеграція до європейського ринку капіталу
Підвищення фінансової грамотності	Активізація внутрішнього інвестування

Джерело: власні дослідження.

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку поступово впроваджує нові механізми регулювання та стандарти фінансової звітності, орієнтуючись на європейські підходи до функціонування ринків капіталу [4-6].

Зростання фінансової обізнаності громадян сприяє активізації розвитку ринку акцій. Значна частина громадян недостатньо обізнана щодо принципів функціонування фондового ринку та можливостей інвестування у цінні папери. Унаслідок цього населення переважно обирає традиційні способи збереження коштів, зокрема банківські депозити або іноземну валюту [16]. Прогрес фінансової освіти може сприяти збільшенню кількості приватних інвесторів, активізації

внутрішнього ринку капіталу, зміцненню довіри населення до фінансової системи та формуванню культури довгострокового інвестування [18].

У сучасних умовах особливого значення набуває післявоєнне відновлення економіки України. Масштабна відбудова держави потенційно може стати потужним стимулом для активізації фондового ринку та залучення інвестиційних ресурсів. У перспективі Україна має можливість перетворитися на один із найбільш перспективних напрямів для міжнародного капіталу у Східноєвропейському регіоні [5].

Отже, підвищення інвестиційної привабливості українського ринку акцій потребує комплексного підходу, який має включати вдосконалення нормативно-правової бази, модернізацію біржової інфраструктури, забезпечення належного захисту прав інвесторів, розвиток інституційного інвестування та підвищення рівня фінансової грамотності населення.

В умовах сучасної глобалізації фондові ринки відіграють важливу роль у функціонуванні міжнародної фінансової системи та виступають одним із ключових механізмів перерозподілу капіталу між державами. Для України участь у цих процесах створює додаткові можливості для розвитку фондового ринку, залучення інвестиційних ресурсів та модернізації національної економіки [14].

Попри складну економічну ситуацію та вплив воєнно-політичних факторів, український фондовий ринок має потенціал для розвитку у довгостроковій перспективі. Важливими передумовами цього виступають євроінтеграційний курс держави, цифровізація фінансового сектору, поступове реформування ринку капіталу та майбутнє післявоєнне відновлення економіки [15].

Однією з основних перспектив розвитку фондового ринку України є інтеграція до європейського фінансового простору. Після отримання статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу Україна значно активізувала процес адаптації національного законодавства до європейських стандартів. Це стосується не лише банківського сектору, а й функціонування ринку капіталу. Гармонізація нормативно-правової бази з вимогами ЄС сприятиме: підвищенню прозорості фондового ринку; посиленню захисту прав інвесторів; вдосконаленню

корпоративного управління; спрощенню доступу іноземного капіталу; інтеграції українських бірж у міжнародну фінансову систему [4].

Одним із найбільш перспективних напрямів розвитку українського фондового ринку є активізація міжнародного інвестування. Україна має значний потенціал для залучення іноземного капіталу завдяки вигідному географічному розташуванню, потужному аграрному та промисловому сектору, місткому внутрішньому ринку, перспективам післявоєнної відбудови та інтеграції до європейського економічного простору [5].

У процесі післявоєнного відновлення потреба у фінансових ресурсах буде надзвичайно високою, що може стимулювати удосконалення ринку акцій як механізму залучення інвестиційного капіталу. У перспективі українські компанії можуть більш активно використовувати IPO та додаткові емісії акцій для фінансування масштабних інвестиційних проєктів. Водночас ключовими умовами залучення міжнародних інвесторів залишаються забезпечення макроекономічної стабільності та мінімізація воєнних ризиків [15]. Все це потребує системної модернізації ринку акцій в Україні (табл.3.2). Її суть полягає у створенні ліквідного та конкурентоспроможного ринку капіталу, максимально інтегрованого до загальноєвропейського фінансового простору [4].

Суттєві можливості для розвитку фондового ринку пов’язані також із цифровізацією фінансового сектору. Сучасні технології істотно змінюють механізми функціонування фінансових ринків, роблячи процес інвестування більш доступним та зручним для населення. В Україні вже спостерігається поступовий розвиток онлайн-брокерських платформ, електронних торговельних систем, мобільних інвестиційних застосунків та інших цифрових фінансових сервісів [4].

Подальше впровадження цифрових технологій може сприяти збільшенню кількості приватних інвесторів, підвищенню ліквідності ринку, спрощенню доступу населення до інвестиційної діяльності, зменшенню витрат на проведення фінансових операцій та підвищенню рівня прозорості фондового ринку.

Крім того, глобалізаційні процеси стимулюють розвиток нових фінансових інструментів і сучасних моделей інвестування. У перспективі український ринок капіталу може активніше розвивати: ринок похідних фінансових інструментів;

біржові інвестиційні фонди; «зелені» фінансові інструменти; цифрові активи; інфраструктурні облігації [34].

Таблиця 3.2

Ключові напрями модернізації ринку акцій Україні

Перспективний напрям	Очікуваний позитивний вплив
Інтеграція до фінансового простору ЄС	Розширення доступу до європейських ринків капіталу та підвищення інвестиційної привабливості України
Цифровізація біржової інфраструктури	Підвищення ефективності, прозорості та швидкості проведення біржових операцій
Вдосконалення системи захисту інвесторів	Зміцнення довіри інвесторів та зниження ризиків інвестування
Розвиток недержавного пенсійного забезпечення	Формування довгострокових інвестиційних ресурсів для фондового ринку
Підвищення рівня фінансової грамотності населення	Активізація участі населення в інвестуванні та зростання внутрішнього попиту на фінансові інструменти
Залучення іноземних інвестицій у процесі післявоєнного відновлення економіки	Збільшення обсягів капіталу на ринку та стимулювання економічного зростання

Джерело: складено автором на основі [4; 5; 14].

Особливого значення у сучасних умовах набуває «зелене» інвестування. У світовій практиці дедалі більшої популярності набувають інвестиції у проєкти, пов'язані з екологічною модернізацією, енергетичною безпекою та забезпеченням сталого розвитку. Для України цей напрям є особливо актуальним у контексті післявоєнної відбудови економіки та модернізації енергетичної інфраструктури [5].

Важливим напрямом розвитку фондового ринку є також посилення ролі інституційних інвесторів. У більшості розвинених країн саме пенсійні фонди, страхові компанії та інвестиційні фонди формують основу ринку капіталу та забезпечують стабільний попит на цінні папери [3].

В Україні сектор інституційного інвестування поки що залишається недостатньо розвиненим, проте в перспективі впровадження накопичувальної пенсійної системи може суттєво активізувати внутрішній ринок капіталу [15]. Формування потужного внутрішнього інвестиційного ресурсу сприятиме зменшенню залежності фондового ринку від зовнішніх джерел фінансування.

Перспективи розвитку українського фондового ринку значною мірою залежатимуть від темпів економічного відновлення країни, стабільності фінансової системи та ефективності державної політики у сфері ринку капіталу [14].

Отже, розвиток фондового ринку України пов’язаний з інтеграцією до європейського фінансового простору, цифровізацією, розвитком інституційного інвестування та залученням міжнародного капіталу. За умови успішних реформ він може стати важливим джерелом інвестицій для післявоєнного відновлення та економічного зростання країни.

Висновки до розділу 3

Дослідження перспектив розвитку ринку акцій України показало, що його подальше функціонування залежить від реалізації комплексних реформ, спрямованих на підвищення інвестиційної привабливості, ліквідності та конкурентоспроможності національного ринку капіталу. Встановлено, що ключовими напрямами розвитку є вдосконалення нормативно-правової бази, посилення захисту прав інвесторів, модернізація біржової інфраструктури, цифровізація фінансових послуг та активізація інституційного інвестування.

Обґрунтовано, що важливими передумовами розвитку ринку акцій є інтеграція України до європейського фінансового простору, залучення міжнародного капіталу та реалізація заходів післявоєнного відновлення економіки. Особливе значення матимуть підвищення фінансової грамотності населення, розвиток накопичувальної пенсійної системи та створення сприятливого інвестиційного клімату.

Таким чином, за умови забезпечення макроекономічної стабільності, ефективної державної політики та успішної реалізації євроінтеграційних реформ ринок акцій України має потенціал перетворитися на важливе джерело залучення інвестиційних ресурсів і стати одним із ключових чинників післявоєнного економічного відновлення та довгострокового зростання національної економіки.

ВИСНОВКИ

За результатами написання кваліфікаційної роботи варто зробити наступні висновки та узагальнення.

1. Дослідження показало, що становлення ринку акцій України відбувалося в умовах економічних трансформацій і політичної нестабільності. Його формування було пов’язане з процесами приватизації державних підприємств, створенням акціонерних товариств та розвитком механізмів обігу цінних паперів. Проте тривалий час розвиток ринку супроводжувався недостатньою прозорістю, низькою ліквідністю та слабкою інфраструктурою.

2. Аналіз сучасного стану ринку акцій засвідчив, що основна частка біржових операцій в Україні припадає на державні боргові цінні папери, тоді як корпоративний сегмент залишається недостатньо розвиненим. Частка операцій з акціями є незначною, що свідчить про низьку активність корпоративного сектору та обмежену кількість ліквідних емітентів. Значна концентрація акцій у власності держави та фінансово-промислових груп також зменшує обсяги їх вільного обігу та негативно впливає на ліквідність ринку.

3. У процесі дослідження встановлено, що розвиток ринку акцій значною мірою залежить від макроекономічних чинників, зокрема темпів економічного зростання, рівня інфляції, стабільності валютного курсу та загального інвестиційного клімату. Особливо негативний вплив на функціонування фондового ринку справили воєнно-політична нестабільність та повномасштабна війна, які призвели до скорочення інвестиційної активності, зростання ризиків та погіршення очікувань інвесторів.

4. Серед основних проблем розвитку українського ринку акцій визначено низьку ліквідність, недостатній захист прав інвесторів, слабкий розвиток біржової інфраструктури, низький рівень фінансової грамотності населення, недостатню прозорість діяльності окремих емітентів і домінування державних облігацій у структурі біржових операцій. Важливою перешкодою залишається також недостатній рівень довіри внутрішніх та іноземних інвесторів до національного фінансового ринку.

5. Обґрунтовано, що підвищення ефективності функціонування ринку акцій потребує комплексних реформ. Пріоритетними напрямами розвитку є вдосконалення нормативно-правової бази, гармонізація законодавства з європейськими стандартами, посилення захисту прав інвесторів, модернізація біржової інфраструктури та впровадження сучасних цифрових технологій. Важливу роль у формуванні довгострокових інвестиційних ресурсів повинні відігравати інституційні інвестори, зокрема пенсійні фонди, страхові компанії та інвестиційні фонди.

6. Проведене дослідження перспектив розвитку ринку акцій України дозволяє зробити висновок, що інтеграція до європейського фінансового простору, впровадження міжнародних стандартів корпоративного управління, цифровізація фінансового сектору та післявоєнне відновлення економіки створюють передумови для активізації інвестиційної діяльності та залучення іноземного капіталу.

Отже, подальший розвиток ринку акцій України залежатиме від стабілізації макроекономічної ситуації, ефективності державної економічної політики, реалізації структурних реформ та покращення інвестиційного клімату. Незважаючи на наявні проблеми та високий рівень ризиків, український фондовий ринок має значний потенціал для трансформації в сучасний і конкурентоспроможний механізм залучення капіталу, здатний забезпечувати економічне зростання та фінансову стабільність держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. FIN.org.ua. Новини фінансового ринку . URL: https://fin.org.ua/ (дата звернення: 19.05.2026).

2. FIN.org.ua. Фондовий ринок України: актуальні новини. URL: https://fin.org.ua/ (дата звернення: 19.05.2026).

3. Frolov D. Страхові компанії як каталізатори розвитку фондового ринку України. Європейський науковий журнал економічних та фінансових інновацій. 2025. № 2 (16). С. 172–181.

4. OECD. Capital Market Development in Ukraine. Organisation for Economic Co-operation and Development. URL: https://www.oecd.org/ukraine/ (дата звернення: 19.05.2026).

5. OECD. Stronger Financial Markets and Institutions for Ukraine's Recovery [Electronic resource]. URL: https://www.oecd.org/en/publications/stronger-financial-markets-and-institutions-for-ukraine-s-recovery_0c41c8ac-en.html (accessed: 19.05.2026).

6. OECD. Ukraine's Corporate Governance Framework URL: https://www.oecd.org/en/publications/stronger-financial-markets-and-institutions-for-ukraine-s-recovery_0c41c8ac-en.html (accessed: 19.05.2026).

7. Reddit. Обговорення фондового ринку України [Електронний ресурс]. URL: https://www.reddit.com/ (дата звернення: 19.05.2026).

8. Studfile.net. Фондовий ринок України [Електронний ресурс]. URL: https://studfile.net/ (дата звернення: 19.05.2026).

9. The World Bank. Financial Sector Assessment of Ukraine. World Bank Group. URL: https://www.worldbank.org/en/country/ukraine (дата звернення: 19.05.2026).

10. The World Bank. Ukraine Overview URL: https://www.worldbank.org/en/country/ukraine/overview (accessed: 19.05.2026).

11. Warsaw Stock Exchange URL: https://www.gpw.pl/en-home (accessed: 19.05.2026).

12. Альошина Л. Є., Попович Д. В. Підвищення інвестиційної привабливості акцій вітчизняних підприємств при управлінні їх ринковою вартістю. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2010. Т. 20, № 2. С. 125–132.

13. Бачо Р. Прогноз розвитку фондового ринку України в умовах економічної нестабільності. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 4 (55). С. 409–418.

14. Береславська О. Фондовий ринок України: проблеми та перспективи розвитку. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». 2024. № 35(63). С. 34–39. DOI: 10.25264/2311-5149-2024-35(63)-34-39. URL: https://journals.oa.edu.ua/ Economy/ article/view/ 4215 (дата звернення: 19.05.2026). (journals.oa.edu.ua)

15. Близнюк О. П., Ставерська Т. О. Сучасний стан і тенденції розвитку фондового ринку України в умовах викликів війни та фінансової глобалізації. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг.* 2024. № 1 (35). С. 55–71.

16. Бондар О. С. Методи оцінки інвестиційної привабливості інструментів фондового ринку. Економіка та управління АПК. 2015. № 1. С. 71–78.

17. Гонгало С. Теоретичний конструкт стабільності фондового ринку. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2024. DOI: 10.31891/2307-5740-2024-334-55. URL: https://heraldes.khmnu.edu.ua/index.php/heraldes/article/view/768 (дата звернення: 19.05.2026).

18. Давиденко Н., Резніченко О. Фондовий ринок України в контексті сучасних економічних трансформацій. Економіка і регіон. 2025. № 4(99). DOI: 10.26906/EiR.2025.4(99).4164. URL: https://journals.nupp.edu.ua/eir/article/view/4164 (дата звернення: 19.05.2026). (journals.nupp.edu.ua).

19. Захарченко Л. А., Артюх В. М. Методичні підходи щодо оцінювання інвестиційної привабливості: сфери застосування, основні показники та засоби оцінки. *Economics: Time Realities.* 2025. № 81 (5).

20. Карплюк А. О. Сучасний стан та перспективи розвитку ринку акцій в Україні ІІ Міжнародна науково-практична конференція здобувачів вищої освіти

«*Молодь в сучасній науці: погляд у майбутнє*» Хмельницький університет управління та права ім. Л. Юзькова 6 травня 2026 р. Хмельницький. С. 30-31.

21. Карплюк А. О. Тенденції та перспективи розвитку ринку акцій в Україні. *Стратегія сталого розвитку: економіка, бізнес та ефективне управління*. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції 15 квітня 2026 р. Кам'янець-Подільський. С. 301-304.

22. Мельник О. І., Капітан І. М. Сучасні тенденції розвитку фондового ринку України. *Ефективна економіка.* 2019. № 11. С. 29-37

23. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: https://www.nssmc.gov.ua/ (дата звернення: 19.05.2026).

24. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Про НКЦПФР. URL: https://www.nssmc.gov.ua/about-us/ (дата звернення: 19.05.2026).

25. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Річний звіт НКЦПФР. URL: https://www.nssmc.gov.ua/ (дата звернення: 19.05.2026).

26. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/ (дата звернення: 19.05.2026).

27. НКЦПФР: торги на організованому ринку зросли на 37,9 млрд грн. URL: https://mind.ua/ (дата звернення: 19.05.2026).

28. Періодизація розвитку фондового ринку України у новітній час. URL: https://sophus.at.ua/ (дата звернення: 19.05.2026).

29. Про Концепцію функціонування і розвитку фондового ринку України : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 1994 р. № 277. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/277-94-%D0%BF (дата звернення: 19.05.2026).

30. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки : Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV: URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3480-15 (дата звернення 15.05.2026)

31. ПФТС – Фондова біржа URL: https://pfts.ua/ (дата звернення: 19.05.2026).

32. ПФТС. Офіційна статистика та результати біржових торгів. URL: https://pfts.ua/ (дата звернення: 19.05.2026).

33. Світовий банк. URL: https://www.worldbank.org/ext/uk/country/ukraine

34. Селіванова К., Клюско Л. Фондовий ринок в Україні: проблеми та основні напрями їх вирішення. *Молодий вчений.* 2020. № 4 (80). С. 352–355.

35. Татарин Н., Бундз Н., Кравчук А. Фондовий ринок України: сучасний стан та проблеми розвитку. *Молодий вчений.* 2021. № 3 (91). С. 379–383.

36. Татарин Н., Олійник О. Фондовий ринок як один із елементів фінансового ринку: історія та його сучасний стан в Україні. *Молодий вчений.* 2023. № 3 (115). С. 128–133.

36. Ткачук Н., Фурман Д. Особливості фондового ринку як складної адаптивної системи. *Економіка та суспільство.* 2024. № 67. DOI: 10.32782/2524-0072/2024-67-102. URL: https://www.researchgate. net/publication/ 385725574_ OSOBLIVOSTI FONDOVOGO RINKU AK SKLADNOI ADAPTIVNOI S ISTEMI (дата звернення: 19.05.2026).

37. Третьякова О. В., Харабара В. М., Грешко Р. І. Фондовий ринок України: особливості функціонування в сучасних умовах. *Економіка та держава.* 2020. № 5. С. 103–107.

38. У 2024 обсяг торгів на ПФТС збільшився на 62 % до 520 млрд гривень URL: https://ukranews.com/ua/news/economy (дата звернення: 19.05.2026).

39. Українська біржа. URL: https://www.ux.ua/ (дата звернення: 19.05.2026).

40. Українська біржа. Аналітика та статистика фондового ринку України. URL: https://www.ux.ua/ (дата звернення: 19.05.2026).

41. Харабара В., Грешко Р., Харабара В. Фондовий ринок України: стан, актуальні проблеми та перспективи. *Молодий вчений.* 2024. № 6 (130). С. 195–200.

42. Шулик Ю. Стан та перспективи розвитку фондового ринку України. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка».* 2024. № 33(61). С. 69–80. DOI: 10.25264/2311-5149-2024-33(61)-69-80. URL: https://journals.oa.edu.ua/Economy/article/view/4111 (дата звернення: 19.05.2026).

43. Ярмишко А. Фондовий ринок України: аналіз чинників впливу та шляхи модернізації. *Європейський науковий журнал економічних та фінансових інновацій.* 2024. № 2 (14). С. 380–388.